

«מנהיגות» מאת מִיֹּר־גִּנְרֵל י. מ. א. דארנט (הוצאת «נוטר»)

«הפוך בה והפוך בה» – יש לאמר על הרצאתו של המיֹר־גִּנְרֵל י. מ. א. דארנט, העוסקת בכמה מהבחינות הפסיכולוגיות של מנהיגות, ביחוד במידה שהן נוגעות לקצין ולחייל האוסטרלי. הנושא העיקרי של החוברת הוא – כיצד לנהוג בחיילים ולהתהלך עמם; גם הספרות האנגלית על נושא זה אינה מצטיינת בעשירות, ובעברית, דומני, לא נכתב על נושא זה כלל. ויפה עשו המוציאים שבחרו לתת בעברית חוברת על «המנהיגות במידה שהיא נוגעת לצבא האוסטרלי».

כל־כך מרובים קוי האופי המשותפים לצעיר האוסטרלי ולצעיר העברי בארץ. «יש להם, בדרך כלל, דעה מצויינת ביותר על עצמם... עשויים הם להאמין שיש בידם לבצע, כהרף־עין, דברים שעמים אחרים השיגום בשנות מאמצים ומסירות־נפש. שוררת אצלם דעה כללית, שבין עלות השמש לשקיעתה יכולים מאות אלפי אנשים לתפוס בנשק, וכי כדי להיות חייל אין אדם צריך אלא ללבוש מדיכ, ולהחזיק ברובה... יש להם כוחות פיזיים, יזמה, אומץ־לב ושכל... ועוד: «האוסטרלי נולד וגודל באוירה בלתי־צבאית. משחר ילדותו הורגל למושגי חופש אינדיבידואלי רב... רגיל הוא לשמוע דברי בקורת על ממשלתו באין מפריע, ויש אשר הוא עצמו כבר היה למבקר מובהק. אין לקוות פתאום, שהדרישה לותר על רצונו זה, לציית בחפץ־לב ובזריזות לרצון אחרים – תהיה קלה בשבילו».

האם אין דברים אלו, המכוונים לתת מושג על אופיו של הצעיר האוסטרלי, מזכירים במקצת את אופיו של הצעיר העברי בארץ?

מסרת ההרצאה היא להתוות את הדרך להשגת משמעת צבאית אידיאלית: «הכשרת המנהיג לנהוג, והכשרת החייל להלחם». אחרי ציון ערכו הרב של כל מפקד – ואף של הנמוך ביותר – במלחמה שבימינו, מנתח המרצה בקיצור נמרץ את השפעת תנאי־המלחמה המודרניים על רוח החייל; והוא בא לידי מסקנה שתנאים אלה דורשים מן החייל לא רק אימון תכני־מקצועי, כי אם גם רמה מוסרית גבוהה. מכאן – שאין די בהכשרתו התכנית של המפקד. עליו לדעת גם איך לנהוג באנשים; הם – עיקר «המכשירים» אשר בידי המנהיגים הצבאיים.

לא יזו משמעת צריך לשאוף? לדעת המרצה אסור שתהא «עיוורת» – עליה להביא לידי הבנה משותפת בין החייל לבין מפקדו. תקופת הטירונות היא המכרעת לגבי ענין זה, והטיפול שמקבלים הטירונים לפני עברם לשירות פעיל הוא הקובע, אם יהיו חיילים טובים או גרועים. מכאן עובר המחבר לדון על שיטות־ההסברה, אורח התנהגותו של הקצין, דרכי ההגבה במקרים מסובכים וכדומה. הטקט, השכל הישר, חוש־ההומור והרוח הטובה – כל אלה הם מסגולותיו של המפקד הטוב; המגע האישי עם אנשיו, הוא חובה על המפקד. כדאי להביא בזה כמה מדברי המרצה: «גודל הנפש, רגש המסירות והחובה – רק לעזרתם יוכל המנהיג לפנות במסיבות המלחמה... ואין דבר שיכפר על אי־דיעת הטבע האנושי... יחידה צבאית הראויה לשמה – הריהי כחברותא... דבר אל האנשים כאל אנשי־סודך והסבר להם את הענינים... השינויים בכלי־הנשק ובדרכי־המלחמה דורשים בימינו מידת הסברה רבה... בשעה שקציני הצבא האוסטרלי דברו אל מחלקותיהם לפני הקרב לא היו פותחים במלים: הנה אתם יוצאים עתה לכבוש מקום פלוני. אלא אמרו: אנו יוצאים עתה לכבוש מקום פלוני. עולם מלא מבדיל בין שתי צורות פניה אלה».

«ישנם קצינים – כותב המחבר במקום אחר – אשר חסר להם אותו משהו שאינו ניתן להגדרה ולמישור (אני קורא לו מגע אנושי), שהוא קובע את ההבדל בין הצלחה וכשלון... מאמץ בלתי פוסק והסתכלות עושים הרבה. הקצין הבינוני בתוכנו, רק אמצעי אחד ברשותו, שבעזרתו יוכל לעלות למעלת מנהיג – והוא עבודה קשה».